

Josep Muntal i Muns
 Coordinador del Museu de Granollers

ANTONI JONCH I EL MUSEU DE GRANOLLERS

La vinculació d'Antoni Jonch amb el Museu de Granollers és present en dues de les tres grans etapes de la història de la Institució i, en ambdues, per períodes de deu anys. Comença, segons la documentació de les Actes, el mes de juny del 1946, tot i que, de ben segur, l'entusiasme, la capacitat d'iniciativa i la seva personalitat, ja mal-daven, des d'uns anys abans, per reprendre la tasca iniciada l'any 1932 amb la creació, per part d'insignes prohoms de la nostra ciutat, del que aleshores s'anomenà Museu de Granollers i del Vallès Oriental. Amb aquest nom, al qual s'afegí durant uns anys el d'Arxiu un temps després, el pintor Vicenç Albarranch, l'iniciador, juntament amb Manel F. Raspall, Tomàs Balbey i, d'entre altres, Josep Mora, Miquel Joseph, el mestre Josep M. Ruera i el Dr. Salvador Llobet, van constituir la primera comissió mixta de ciutadans i de regidors que obre la història del Museu.

La flama de les Comissions o Junes Directives i els Patronats d'aquella primera època —ja sigui pels conflictes socials o per la manca de local i, per tant, de museu, com succeí més d'una vegada— va ser mantinguda en els temps difícils per l'il·lustre geògraf que, fins al seu darrer dia, va ser present d'una manera activa en la gestió de diversos òrgans rectors del Museu de Granollers. La ferma voluntat de Salvador Llobet unida a la capacitat de treball de l'arqueòleg Josep Estrada i el do de gents de Joan Carbó, desaparegut tan prematurament i a casa de qui despatxaven els afers quotidians del Museu, eren, doncs, el complement ideal d'Antoni Jonch que, juntament amb altres distingits granollerins, donaven solidesa a aquella taula rectora del Museu, que pujava i baixava del sostre per fer les reunions plenàries, a fi de no ocupar permanentment una part del migrat espai de què disposaven les sales a les hores de visita pública, com ens havia explicat sovint el Sr. Jonch, amb el seu acurat i pràctic sentit de l'humor.

Les propostes i preocupacions d'Antoni Jonch en ser nomenat vice-president del Patronat i Conservador del Museu, el setembre de 1946, després de la inauguració de la seu de l'antiga casa Molina, al principi de l'actual carrer del Museu, foren moltes i variades. Es va començar per una primera classificació de les peces dels Fons, en la realització de la qual va intervenir decisivament l'historiador Joan Ainaud de Lasarte que va suggerir l'intercanvi, amb la Junta de Museus de Barcelona, d'algunes obres d'art del nostre Museu que

reflectien diversos aspectes barcelonins, per d'altres de reconeguts pintors catalans. També es van iniciar les exposicions temporals com els concursos de roses i clavells, en les circumstàncies de les quals trobem certs paral·lismes amb les mostres de bonsai que se celebren cada any al Museu de Ciències Naturals. Poc després es destina una sala específica a exposicions d'art i fotografia que aviat fan necessària una reglamentació i una formalització, mitjançant contracte amb els artistes; s'inicia l'intercanvi de publicacions amb altres institucions; es fa un Anuari d'Activitats del Museu; es comença el primer Inventari General dels Fons de què disposem; es fa la classificació de la col·lecció de monedes que més tard serà completada i publicada per Pere Vegué que va ser director del Gabinet Numismàtic de Catalunya; es parla d'establir mesures de seguretat contra incendi i robatori; s'endega la neteja i la restauració de quadres i taules, entre els quals hi ha el d'Antoni de Viladomat i l'emmarcament dels que no n'estaven.

Però els esforços del "mantenidor" del Museu, com sovint és anomenat a les Actes, no tan sols es limiten al que passa a can Molina, sinó que ja mostra un gran interès per la recuperació i la protecció del patrimoni històric i natural no gestionat per cap institució pública. En aquest sentit són

Antoni Jonch (primer, a la dreta i de perfil) en una visita d'autoritats al Museu de can Molina. (Foto MDG)

L'antic Museu de Granollers, al carrer Museu confonut amb el carrer de sant Jaume, on actualment hi ha el CAP de l'ICS. (Foto MBG)

molt nombroses les referències i, per tant, els afanys pel que fa a impedir la destrucció de la Casa del Conestable situada al carrer de Sant Roc i de la que avui en resta ben poc, o bé, amb un sentit prou avançat a aquells temps i gens egoista, el retorn a l'església de Sant Pau del Camp de Barcelona, dels sarcòfags dels Comtes de Bell-lloc que es trobaven al Museu de Granollers. Aquestes preocupacions per l'entorn van donar aviat resultats de gran transcendència. El primer va ser la creació de la "Junta de Defensa del Patrimoni Artístic" que vetllava perquè les intervencions urbanístiques, si no podien ressaltar correctament algun aspecte patrimonial, almenys respectessin i no malmetessin el que hi havia. Immediatament es va encarregar als senyors Salvador Llobet i Josep Estrada un "Catàleg d'Edificacions Artístiques de Granollers" la qual cosa aviat va comportar la conservació d'alguns finestrals antics de la ciutat que, desmuntats del seu emplaçament i remuntats al museu, va ser la única manera d'evitar-ne la desaparició. Durant els anys que Antoni Jonch ha estat director de l'actual Museu, alguns han tornat a ser exhibits al petit jardí exterior. El setembre de 1947 es fa la "Guia del Museu de Granollers" que serveix de base al número extraordinari de Nadal del "Vallès". Tot aquest treball va sensibilitzar l'Administració local i estatal, i va materialitzar-se amb la proposta d'inclusió del Museu de Granollers en el "Sistema de Museos Arqueológicos" i amb això, rebre subvencions de la "Comisaría de Excavaciones"

que possibilitaren, en alguns casos, la indemnització a particulars pels perjudicis ocasionats per la realització d'intervencions arqueològiques. L'any 1951, la col·laboració del nostre museu va ser molt important en la creació del de Caldes de Montbui. Poc temps més tard, es demana al nostre Ajuntament que tingui en compte l'informe del museu al redactar les propostes de noms dels nous carrers de la ciutat. Malgrat el temps transcorregut i sense pretendre establir paral·lelismes per les diferències entre les situacions personals i socials, voldríem palesar que l'esperit que animava algunes d'aquestes propostes, potser no ha estat encara prou valorat avui dia, ja que, en algun aspecte, està en plena vigència i actualitat.

Les activitats de l'antic Museu de Granollers intentaven, conjuntament amb altres entitats ciutadanes l'aglutinament del teixit social malmès pels temps de crisi i les difícils circumstàncies de resistència cultural que vivia el país. Amb pocs mitjans i molt entusiasme, es feia front als bons i als mals vents, vinculant-se com el jonc, arran d'aigua, si convenia, però sense renunciar mai a les tiges ni a les arrels, com ens havia explicat i recomanat de fer, més d'una vegada, l'Antoni amb el seu murri i amical sentit poètic i fina ironia.

La principal, per no dir única, entitat local amb la qual s'estableix una estreta col·laboració, és l'Associació d'Antics Alumnes de Segon Ensenyament, inici de l'actual Associació Cultural. Aquests lligams anaven més enllà de la dotació d'un premi de 200 PTA per al millor treball sobre una peça del museu. S'organitzà un curset d'Història de l'Art amb excursions, que va anar a càrrec dels senyors Joan Ainaud de Lasarte i Frederic-Pau Verrié i que va acabar amb una exposició d'art "surrealista" (sic) amb obres originals de Picasso, Miró, Torres García, Zabaleta, Palencia, Tàpies, Manolo, etc., cedides pels Museus de Barcelona. Durant aquest curset, hom proposa la creació d'un Centre d'Estudis Locals i Comarcals com a filial del Museu, prenent com a exemple la Fundació Bosch i Cardellach de Sabadell, amb la qual es mantenien estrets contactes que cristal·litzaran, uns anys després, en la cessió al Museu de Granollers d'un pergami en què el rei Carles I concedeix grans privilegis al mercat de Granollers. El Centre d'Estudis s'organitza en seccions que es creen per etapes i es proposen llurs responsables, com també les diverses persones que han d'integrar-les; es defineixen els Estatuts, la Junta

Directiva, les categories d'adscripció i d'admissió de nous membres, etc. Es proposa donar-li el nom d'Institutió Bruniquer i l'Antoni Jonch n'és el primer director. Un temps després, es proposa que hi hagi un representant de l'Associació d'Antics Alumnes al Patronat del Museu. Uns anys més tard, el Centre d'Estudis ja s'integrarà plenament en la vida de l'AC.

L'altre aspecte en el qual Antoni Jonch va esmerçar-hi els més importants i personals esforços fou, sens dubte, el que està més relacionat amb la seva condició de naturalista. Tot i que, segons la nostra documentació, la primera referència que trobem en aquest sentit és la proposta de formació d'una col·lecció de Ciències Naturals del Vallès Oriental que fa l'aleshores regidor de Cultura, senyor Antoni Esteve, no ens estranyaria que la bonhomia i el tarannà després del senyor Jonch planés en el fons de la iniciativa. Un any després s'inaugura, al primer pis del Museu de can Molina, la galeria de flora i fauna del Vallès amb espècimens naturalitzats. A continuació se sol·licita al Museu Martorell de Barcelona algunes mostres que els fossin sobrees. Alguns d'aquests exemplars es conserven encara al Museu de "La Tela". El mes de setembre del 1950, Antoni Jonch fa la proposta de creació de l'Estació Meteorològica de Granollers que s'instal·larà al pati del Museu el mes de gener següent, després d'adquirir alguns dels aparells de la manera més rocambolesca. Després s'instal·larà al parc municipal Torres Villà i en tindrà cura el seu amic i company farmacèutic Marian Puig, fins que, després de la inauguració de l'extensió de Ciències Naturals, a "La Tela", tornarà a ser gestionada pel Museu.

La presència d'Antoni Jonch en la vida cultural i social granollerina és, doncs, intensa. Especialment fins que comença a treballar al Parc Zoològic de Barcelona, del qual serà director gairebé trenta anys. No obstant això, continua participant-hi. Per esmentar les més notables, assenyalariem la seva vinculació a l'Agrupació Excursionista i al Centre d'Estudis pel que fa a la ciutat i, quant a la comarca, l'estimació, la coneixença i la dedicació al Montseny. Tot i així no deixa d'interessar-se per la nostra Institució i forma part de les comissions de ciutadans que reivindiquen repetidament una nova seu pel Museu de Granollers que havia estat tancat l'any 1965. També cal ressaltar les intervencions i les gestions en algunes de les iniciatives de l'església parroquial de sant Esteve.

Amb Mn. Blai Blanquer i l'escultura de la Mare de Déu obra de Sebastià Badia (Foto arxiv parroquial)

En aquest sentit hem de recordar que, alhora d'encarregar els nous vitralls i per mitjà de Mn. Campo, va fer el suggeriment que podrien inspirar-se en el retaule gòtic de sant Esteve que hi havia hagut al temple, obra dels Vergós i que des de primers de segle és a l'actual Museu Nacional d'Art de Catalunya. També va intercedir perquè del seu amic, l'escultor Sebastià Badia fes el retaule escultòric de sant Esteve que hi ha al presbiteri de l'església i que es va inaugurar l'any 1966. Més recentment va propugnar que el mateix artista fes la imatge de la Mare de Déu que el presideix.

Els deu darrers anys de la seva vida, en jubilar-se del Parc Zoològic, els va tornar dedicar al Museu de Granollers. És el moment de la creació de l'Àrea de Ciències Naturals i serà el primer en regir-la. Poc després esdevindrà director del Museu. La importància decisiva de la seva nova presència al front del Museu, és una història que tots nosaltres recordem agradablement. Les realitzacions i la projecció que la nostra Institució ha tingut des de llavors, és ben palesa en el record de tots. Amb la injustícia que suposa no poder esmentar aquí tot el que caldria i que resta pendent per a una història més acurada i extensa de l'actual Museu de Granollers, que potser no em pertoca a mi de fer, deixeu-me, almenys en aquesta ocasió, fer-li un retret: Ens has deixat massa aviat!